

# Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

## PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte  
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Nr. 2006/1906.

## IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și al Hălmașiului, precum și în cele adnexate din Banatul-Timișan.

*Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos!*

Cu provocare la §-ii 89 și 90 din Statutul-Organic convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului la biserica Noastră catedrală de aici pe *Dumineca Tomii, adecă pe 9/22 Aprilie a. c.*, orele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urmă deschiderea Sinodului în sala mare a seminarului diecezan.

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor P. O. D. deputați spre știre și orientare.

Arad, la 27 Martie (9 Aprilie) 1906.

Al tuturor de bine voitor:

**Joan J. Papp,**

*Episcopul Aradului.*

**Notă:** Îndatorați prin concluzul Nr. 44 al Sinodului eparhial din 1901 aducem la cunoștința Domnilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acordă fără de convenita motivare și dovadă a cererei de concediu, urmând a se procede în cas contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din §. 59 al Regulamentului afacerilor interne.

Nr. 1867/1906 Pres.

## IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și al Hălmașiului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

*Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!*

»Ziua învierii, Popoarelor să ne luminăm! Paștile Domnului, Paștile! Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-au trecut pe noi, cei ce cântăm cântare de biruință«.

Oda primă a Canonului Sfintei Învieri.

*Iubiților mei fii sufletești!*

Am ajuns iarăși ziua, carea, după mărturisirea prorocului și împăratului David, *au făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa.*

De-aceea, pentru ca să înțelegem însemnătatea acestei sărbători, și pentruca aceasta zi a prealuminatei învieri să fie și pentru noi cei de acum, cum au fost pentru părinții, moșii și strămoșii nostri, adevărată zi de praznic, zi de bucurie și de mângăere creștinească, să ascultăm și noi cu toții sfatul sfintei noastre biserici, și nainte de toate să ne *luminăm mintea* și să *ne curățim simțirile* de toate cugetele deșerte, de toate grijile și neajunsurile vieții zilnice, de toate înclinările rele și slăbiciunile omenești, și cu inima curată transpunându-ne în zilele din săptămâna trecută, să ne punem naintea ochilor sfintele patimi ale Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Să vedem

adecă, cum boerii poporului evreesc, farizeii veacului aceluia, deși s'au convins că, precum nu pot împedeca cursul apei și al vânturilor, tot asemenea nu pot împedeca nici lățirea și răspândirea luminei, a adevărului și a dreptății dumnezeiești: totuși acei farizeii, voind cu orice preț se țână lumea și mai departe sub stăpânirea întunecului și a răutății lor, nu s'au temut de Dumnezeu, și de oameni, nu s'au rușinat a născoci tot felul de hule și minciuni nerușinate contra Trimisului lui Dumnezeu, ca astfel să-l poată târa naintea judecării Sinedrionului lor și prin aceea să-l umilească și împedeca în lucrarea sa mântuitoare.

Să ne punem înainte însași judecata și sentința aceluia Sinedrion. Să deschidem cartea sfintei evanghelii, carea ne este și nouă, ca și la toată lumea creștină, mărturie vie despre aceea judecată și sentință nedreaptă, la auzul căreia precum și la vederea suferințelor înfricoșate și la vederea răstignirii Fiului lui Dumnezeu, nu numai soarele s'a întunecat, nu numai pământul s'a cutremurat și catapiteazma bisericii s'a rupt în două de sus până jos, dar și însași natura s'a schimbat la față, îmbrăcând haină posomorâtă, haină grea de doliu (jele). Dar cum să nu se întunece soarele? cum să nu se cutremure pământul? cum să nu se rumpă catapiteazma și natura să nu-și schimbe fața sa — văzând *dreptatea și stăpânia luminei* și a adevărului dripită și biruită de puterea sălbatică a întunecului și a tiraniei veacului?

Tocmai de aceea pentru-ca tot însul, mare și mic, tinăr și bătrân să-și poată da seamă și mai bine de însemnătatea acestei sărbători; pentru ca tot însul să-și poată da seama și de bucuria, ce trebuie să-și facă loc în mintea și inima fieștecărui creștin adevărat în prealuminata zi a Învierii Domnului, care o prăznuim astăzi, și carea este adevărata *sărbătoare a biruinței luminei și a virtuții asupra întunecului și a păcatului*, — să ne întrebăm: oare poate fi mai mare durere, decât durerea familiei desmoștenite prin nedreptate și ajunsă în robie? oare poate fi mai mare durere și întristare decât durerea și întristarea cetățenilor, dela a căror domnitor blând, drept și înțelept, s'a luat coroana și cetățenii au devenit robii altui domnitor și încă a unui domnitor tiran și păgân?

Tot asemenea să ne întrebăm: oare pentru membrii unei familii poate fi mai mare și mai însemnată zi decât aceea, când capul și stăpânul casei, pe lângă câștigarea libertății pentru sine și familia sa, își redobândește și moșioara, de care a fost lipsit? Oare pentru cetățenii credincioși ai unui stat poate fi moment de mai mare însemnătate, decât acela,

când li-se aduce vestea, că domnitorul lor cel drept, blând și înțelept iarăși și-a dobândit coroana împărătească, de care a fost lipsit; că el a recâștigat lupta în contra vrăjmașului împilător și când ostașii, arborând steagul păcii, cântă imnul biruinței, că sabia domnitorului lor a biruit sabia vrăjmașului și pe lângă eliberarea de sub jugul tiranului păgân, li-s'au redat și lor și familiilor lor pacea mult dorită și calea spre fericire? Și noi cu toții vom trebui se răspundem și să mărturisim, că — nu. Nu este, pentrucă nici nu se poate închipui mai mare durere, decât durerea pentru nedreptatea ce trebuie să o suferi, și nu este și nu se poate închipui nici bucurie mai mare, decât bucuria biruinței.

Dacă dară fiii unui părinte se bucură și au îndemn de bucurie, că tatăl lor și-a redobândit averea și moștenirea perdută; dacă cetățenii credincioși ai unui stat se bucură și se veselesc, că împăratul și regele lor a respins și a nimicit tabăra vrăjmașului și a arborat steagul biruinței, — cu cât mai tare trebuie să se bucure lumea creștină, și cu ea și noi credincioșii bisericii ortodoxe, la sunetul clopotelor și la cântarea troparului, care ne vestește prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos! Și bucuria și veselia creștinului trebuie să fie cu atât mai mare și mai bine simțită, cu cât aici nu e vorbă despre câștigarea unui drept privat al unei familii față de altă familie; nu este vorbă despre vr'o domnie sau împărăție lumească, care se poate câștiga cu dreptul legii omeneste sau cu puterea sabiei sau a glonțului; nu este vorbă despre vre-o avere, care moliile și rugina o mânâncă, și hoții o sapă și o fură, ci este vorba de biruința raiului asupra iadului, de biruința luminei asupra întunecului, de biruința adevărului asupra hulei și a minciunii. Este vorbă de împărăția cerească, a cărei uși ni-s'au deschis nouă și tuturor creștinilor prin prealuminata înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, care cu puterea sa dumnezeiască rumpând legăturile iadului și stricând osânda morții, cu moartea sa a călcat moartea și prin învierea sa, nu numai a dăruit înviere și viață și celor din mormânturi, ci ne-a dat și nouă și tuturor creștinilor *nădejdea binelui și a fericirii pe pământ și nădejdea învierii* în ziua cea de apoi, adecă la judecata, ce va să fie.

Acest dar al *nădejdei binelui* ce ni-s'a dat nouă și tuturor creștinilor prin prea luminata înviere a Domnului, este atât de însemnat și de mare trebuință, încât nici nu se poate prețui în bani, nici se poate asemăna cu alte bunuri pământești; iar puterea acestui dar este atât de hotărâtoare asupra vieții pământeșului, încât

fără nădejde, întocmai ca și fără aier și fără resuflare, nu este și nu se poate închipui viața omenească.

Cunoscând acestea, urmează de sine, că tot pământeanul, care voiește să aibă parte de bine și fericire, trebuie să-și întocmească viața și viețuirea sa astfel, ca bucuria și veselia zilei să-l însoțească în toate cărările, și ușile nădejdei creștine să-i rămână deschise pentru toate zilele vieții.

Ca să poată ajunge aceasta dorință, care este și o trebuință a sufletului său, creștinul trebuie să-și deie samă și să se lumineze asupra adevărului, că precum membrii unei familii nu prin muncă și osteneala lor își susțin dreptul la averea și moștenirea părintească, ci numai prin legătura de sânge și rudenie sufletească în care stau cu acei părinți: tot astfel nici bucuria sărbătoarei de astăzi și nici nădejdea binelui nu ni-s'a dat nouă după munca și osteneala noastră, ci este numai un dar al grației și nemărginitei îndurări a lui Dumnezeu cu noi și cu neamul omenesc, — și aceasta în urma legăturii sfinte în care stăm cu biserica întemeiată pe învățatură, apoi renoită și sfințită prin sângele și apa ce a curs cu milostivire din coasta Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Să ne mai dăm samă și de aceea, că pentru câștigarea acestui mare dar al bucuriei, pentru câștigarea acestei trebuincioase bunătați a nădejdei, nu ni-se cere nici o muncă ori alergare obositoare și nici cheltueli de bani și avuții, cum se cer pentru alte bucurii și plăceri trecătoare; ci se recere numai rămânerea noastră în legătură strânsă cu Dumnezeu și cu biserica întemeiată prin unul născut Fiul Său Domnul nostru Iisus Hristos.

Dar fiindcă tocmai aceasta se recere, trebuie să ne luminăm și asupra adevărului, că precum fiii unui părinte numai în aceea măsură se bucură și se pot bucura de dragostea și iubirea părintească, în care măsură și ei ascultă și împlinesc poruncile și voia părinților lor, — tot astfel creștinul numai în acea măsură se face părtaș bucuriei și mângâierii, și numai în acea măsură poate avea nădejdea binelui pe pământ și a fericirii dincolo de mormânt, în care măsură ascultă și îplinește și el sfatul și poruncile sfintei biserici, adecă în măsura în care-și arată dragostea sa către Dumnezeu, către sine însuși și către de-aproapele.

„Să ne luminăm“ este sfatul sfintei biserici, care, prin cântare melodioasă au resunat astăzi la sfântul altar al bisericilor noastre și se repețește în curs de 40 de zile spre deșteptarea și înțelegerea tuturor, că *luminarea* este trebuința cea mai de căpetenie pentru fiecare creștin.

„Ziua învierii, să ne luminăm!“ vă zic și eu vouă iubiților mei fii! și aceasta cu atât mai vărtos, cu cât și voi trebuie să vedeți și să înțelegeți: cât este de greu traiul vieții pentru omul fără lumină și învățatură; voi înși-vă vedeți și înțelegeți, că fără lumină și învățatură nu se pot curăți simțirile și nu se pot înfrâna moravurile rele ale omului; iar fără luminarea minții, fără curățirea simțirilor și fără înfrânarea moravurilor rele omenești, nu este pace și înțelegere între oameni, nu este bine și îndestulare pe pământ și nu poate fi nădejdea fericirii nici dincolo de mormânt.

Luăți aminte dară, că locul pentru învățatură și luminare este școala și biserica noastră, și vă dați seamă, că clopotele din turnul bisericii resună în toate Duminecile și sărbătorile, precum au resunat astăzi; că ușile bisericii, ca și sânurile maicei, sunt deschise pentru toți credincioșii; luminile sunt aprinse și astfel, dacă omul nu se luminează pre sine și pe ai săi, numai el singur este vina, și numai el are răspunderea înaintea lui Dumnezeu, că nici el nici fii săi nu se pot bucura de darul binelui și al nădejdei creștine.

Și acum mă întorc către tine Doamne părintele luminilor! și mulțumindu-Ți, că ne-ai învrednicit a ajunge acest praznic, Te rog cu osârdie: *fii și pe viitor, precum ai fost în trecut, scut și apărător* tuturor credincioșilor sfintei noastre biserici și astfel și fiilor mei sufletești; luminează mintea și îndreaptă voința lor spre ascultarea și plinirea poruncilor Tale; binecuvântă casele și familiile lor cu pace și bună înțelegere, răsplătește întru prisosință ostenelele ce le fac spre acoperirea trebuințelor vieții lor creștinești, și primește și jertfele cari le aduc ei pentru susținerea școalei și a bisericii noastre naționale; mângâie Doamne pe cei săraci și întărește pe cei slabi la suflet; îndreptează tinărețele, ocrotește bătrânețele creștinilor și întoarce pe cei rătăciți la credința bisericii Hristosului nostru și ne învrednicește pe toți: să ne închinăm cu credință patimilor și să mărim cu inima curată prealuminata Lui înviere.

După cari mai rugând pe bunul Dumnezeu, să primească sfintele rugăciuni, ce s'au adus și darurile ce s'au sfințit, și poftindu-vă sfintele sărbători acum și la mai mulți ani cu bine și îndestulare, rămân

A r a d, la Sfintele sărbători ale Învierii Domnului din anul 1906,

Al vostru tuturor

de binevoitor

**Joan J. Papp**

*Episcopul Aradului.*

**Curs pentru învățătorii neevalificați.** Venerabilul Consistor a decis deschiderea unui curs de vară pentru candidații de învățători, cari nu au în regulă cursurile pedagogice.

Cursul din chestiune se va începe la 12/25 Ianie c., și va dura șase săptămâni. Deschiderea cursului se face pendentă de condițiunea: să se insinue cel puțin 30 de reflectanți, cari să-și înainteze petițiunea **deadreptul Consistorului din Arad, până la termenul 1/14 Maiu a. c.**, alăturând la petițiune următoarele documente: extras de bolez, testimoniu de pe ultimul curs pe care l-a absolvat; atestat de conduită a vieții sale publice și private, precum și despre aceea, că dela absolvirea ultimului curs, unde și în ce calitate a petrecut timpul.

Acest certificat să fie *vidimat de protopopul concernent*.

Reflectanții la curs vor fi provăzuți cu locuință și vipt în alumneul diecezan și sub supraveghierea superiorităților institutului. Pentru această prevedere însă fiecare reflectant va trebui să solvească **anticipando** îndată la prezentare suma de 50 cor. pentru prevedere precum și 20 cor. în didactru, îngrijindu-se fiecare pentru sine de vestmintele necesare de pat.

Reflectanții de după pregătirile ce le au deja, se vor împărți în două grupuri, a celor cu III—IV, eventual cu mai puține cursuri.

După ascultarea cursului, fiecare va fi admis la examen din obiectele propuse în cursul ascultat, și va fi provăzut cu testimoniu de pe cursul, eventual cursurile pentru cari *va presta* examenul cu succes.

Întârziând careva cu insinuarea până la termenul fixat, ori nesatisfăcând vr'unei dintre condițiunile de mai sus, nu va fi suscept, eventual nu va fi admis la examen.

## Moment istoric<sup>\*</sup>

### Instrucțiunea și educațiunea.

În trecutul nostru, școala, în înțelesul actual al cuvântului, eră departe de a ajunge la treapta de dezvoltare la care se aflau în aceeași epocă, nu numai școlile din țările apusene, dar chiar și cele din vecinătatea noastră, cum de pildă erau școlile înființate la Brașov, grație coloniilor săsești, sau la Cracovia, grație Polonilor.

Cu siguranță însă că aceste școli elementare au fost la noi mult mai numeroase decât credem.

A ceti, a scrie și a face puțină socoteală în limba țării, se învăța nu numai în familie ci și în școli alcătuite pe lângă biserici și având ca învățator pe preot sau pe țarcovnic.

Astfel de școli au durat până târziu chiar în epoca redeșteptării noastre, cuprinse între anii 1816 și 1821, l-eam apucat încă în unele orașe ale țării și cu osebire în București și Iași.

Totuși, alături de acest soi de școale au mai existat și altele — astfel cum le înțelegem astăzi — și care par a se fi aflat până și în număratoase sate încă în secolul al XVIII. Acest fapt reese din multe hrisoave, atât pentru Muntenia, cât și în special pentru Moldova-de-sus, și prin paptul că chiar Tomșa Vodă învățase la școala din satul dela Rădășeni.

Că aceste școli erau numeroase la sate și cu osebire în cele de razeși (moșneni), se poate vedea ușor și din faptul că o mulțime de zapise, d'înainte de 1820, trecute între proprietari sau arendași și locuitori, sunt iscălite de către sătenii razeși prin scriere și în chip cu totul deslușit; iar cele provenite dela locuitorii clăcași sunt întărite numai cu punere de deget.

Cu începutul secolului al XIX, grație lui Asaki în Moldova și lui George Lazar în Muntenia, învățământul în limba românească se dezvoltă grabnic, iar școlile grecești, care mai înainte avusese menirea a lucra în contra școlilor slavone, care pe vremuri se întinseră în ambele țări, fură desființate.

În ce privește învățământul secundar și superior, trecutul nostru conține puține fapte.

Un început, fără temelie serioasă și trecător ca durată, s'a văzut în așa numita Academie dela Hârlău.

Vasile Lupu, în Moldova, și Matei Basarab în Muntenia, au contribuit mai mult la o cultură ceva mai înaltă. Școala Trei-Erarhi din Iași ar putea fi asemuită — ca și Academia tot din Iași, de sub Mihalache Sturza, — cu un liceu, pe lângă care ar fi oarecari cursuri juridice în stare rudimentară.

Un fapt pozitiv este însă acela, că programele noastre dela 1820 până la 1845, erau alcătuite într'un mod foarte practic, ținându-se seamă de calitățile copilului român și de nevoile noastre. În toată această năzuință, a înainte-mergătorilor nostri, se constată dorința ca învățământul să dea nu numai slujbași Statului, ci și elemente pentru profesiunile libere și agricultori destoinici — lucru pentru care ei înființaseră în Moldova școli de inginerie și în amândouă țările societăți de agricultură, și organizaseră și călătorii pentru cunoașterea faunei și florei locale.

Din nenorocire, în avântul lor de a transformă cât mai curând țara, hipnotizați de ce văzuseră în stăinătate și doritori de a face ca transformarea să aibă loc în cel mai scurt timp, părinții noștri și guvernele de pe atunci ale țării

<sup>\*</sup>) Din „Buletinul oficial“ al Expoziției generale române.

rei, și mai ales dela 1860 încoace, au făcut mari greseli.

Trimiterea copiilor dela o vârstă prea fragedă în țările străine — de unde adesea se înapoiau după 20 de ani, într'un mediu pe care nu-l mai pricepeau și care eră incompatibil cu deprinderile vieții căpătate în Apus — ne-a condus la multe rele: disprețul pentru tot ce eră în țară și de aici, ca învederată urmare, copiarea întregii noastre organizațiuni legislative dela străini, fără a mai ține seamă, cât de puțin, nu numai de trecutul, dar nici de obiceiurile țării și de regulile stabilite ce izvorau din însași firea lucrurilor dela noi.

N'am nevoie a mai spune ce enormă jertfă de bani s'a făcut de țară pentru această călătorie culturală în străinătate și că foarte adese-ori ceea ce am căpătat drept răsplată nu prețuia mai nimic.

Un alt rău a consistat în aceea, că am creat tot soiul de școli, fără a ne fi gândit că nu am avut specialiști, nu numai la universități, dar nici chiar pentru licee, și cu atât mai puțin pentru școlile profesionale.

Catedrele suplinite ajungeau la enorma proporțiune de 75%.

Programele erau toate străine și în universitate și la licee, iar din această cauză, nici nu se învață limba română în ele.

Marea crimă socială consistă, cu osebire în faptul, că prin absoluta gratuitate a învățământului secundar și superior, se credea obligator nu numai învățământul primar, ci și cel secundar, care ne-a dat generații întregi de oameni fără de nici o carieră folositoare țării. Alături de aceștia prea puțini erau aceia cu alese calități, cari se ridicau chiar în aceste rele împrejurări, și cari în urmă eșind din universitate au fost sau sunt utili țării.

Aceasta furie de creațiuni școlare începe din fericire să scadă și lucrurile să între în matca lor reală. În prezent știm întru cât ne trebuie fiecare ramură a învățământului.

Cu siguranță că ne putem lăuda cu învățământul primar urban, căci pe institutotii nostri putem să-i comparăm cu mândrie cu colegii lor din Franța sau Germania.

Învățătorii rurali încep a-și înțelege misiunea și proporțiunea celor absolut destoinici crește cu grabire.

Dacă vom avea tăria a reduce liceele și gimnaziile, a face ca toți copiii cu mijloace să plătească, și ca o clasă să nu aibă mai mult decât 35 de elevi, și aceștia în urma unei alegeri serioase, vom fi scăpați de proletariatul cel mai nenorocit, de care am fost amențați.

Dacă vom reuși de asemenea să facem ca școlile profesionale să devină adevărate atelierei școli, iar nu școli de profesoare speciale, atunci reforma va fi complectă.

Universitățile, după o stagnațiune lesne de înțeles, și-au luat avântul lor, și dacă, cu deosebire facultățile de științe vor avea și studiile de aplicațiune cu anumită indicațiune în Iași și în București, atât de indispensabile țării noastre fără politehnice și fără școli superioare speciale, vom înțelege ușor ce importanță vor lua în curând.

(Va urma).

## CRONICA.

† **Dr. Dimitrie Bonciu.** Unul dintre fruntașii vieții publice din părțile noastre, bărbat distins prin calitățile sale și de mare autoritate atât prin trecutul cât și prin pozițiunea sa, Dr. Dimitrie Bonciu, notar public reg. în Arad, a răposat în Domnul.

Răposatul, care ajunsese frumoasa vârstă de a împlini în curând vârsta de 80 ani, a fost în tinerețe un serios luptător pentru poporul său, pe terenul politic. Fire potolită, judecată profundă, intrând în funcțiune publică, el a fost un spriginitor al intereselor poporului și devotat fiu al bisericii noastre ortodoxe române, sprijinind toate cauzele bune și bucurându-se de venerațiunea tuturor cercurilor cari l-au cunoscut.

Înmormântarea s'a făcut Joi după amiază, cu distinsă pompă participând întreagă elita socială. În fruntea convoiului funeral a pontificat P. S. Sa Dl Episcop diecezan.

Să-i fie odihna lină!

**Despărțământul protopopesc Buteni** a „Reuniunii învățătorilor români dela școalele populare confesionale gr.-or. din protopopiatele arădane I—VII“ cu concursul corului din Șilindia și sub prezidiul de onoare a Rev. domn Ioan Georgia ppresbiter și Dr. Aurel Grozda avocat, membru fondator, aranjază Joi, 6/19 Aprilie 1906, în sala școalei din Bodești, cu ocaziunea conferinței tractuale și din incidentul serbării jubileului de 25 ani de serviciu a învățătorului local Nicolae Boșcaiu, preș. reun. tractuale, concert împreunat cu teatru și dans, cu următorul program: 1. „Cristos a înviat“, cor bărb. de T. Lugojan. 2. „Vino lele“, cor. bărb. de I. Vidu. 3. „Frații Jderi“, poezie de V. Alexandri, declamată de I. Popoviciu. 4. „Tot ți-am zis măndro“, cor bărb. de T. Popoviciu. 5. „Un cățel și un bal, cari mi-au păpat două cariere frumoase“, monolog de Sorcovă, predat de A. Borlea. 6. „În pădure“, cor bărb. de \* \* \* 7. „Un examen din bătrâni“, anecdotă poporală de R. Bortos, predată de P. Perva. 8. Solo „De-aș fi iubit“, de L. Dublea, cu acompaniament de orchestră. 9. „Otravă femeiască“. 10. „Cuvânt ocazional“, rostit de Ioan Roșu. În pauză, coriștii din Șilindia vor jucă „Bătuta“ și „Călușerul“.

**Premiați.** Academia Română a acordat următoarele premii:

Cuprinsul numărului prim este următorul: O idee, marș de Iacob Mureșianu. — Uvertura la „Erculean“ de I. Mureșianu. — Jocuri din Banat (Lugojene). — Priceazna de Sf. Paști „Cu trupul lui Hristos“. — Romanța din opereta „Scara mății“ de I. Mureșianu.

Recomandăm cu toată căldura această prețioasă revistă muzicală tuturor familiilor românești unde se face muzică, de oarece felul publicațiilor „Muzei Române“ corăspunde pe deplin nivelului culturii noastre muzicale, în termin mediu; deoarece „Muza“ cuprinde bucăți foarte drăgălașe, muzică de tot românească, arangiată cu pricepere și gust artistic; de oarece munca idealistului artist d. Iacob Mureșianu merită cel puțin răsplata dacă nu chiar recunoștința și mândria noastră; și în fine, deoarece credem că ar fi vremea, să scoatem „cuiele străine“ din case, căci poetul ne învață să ne ferim de ele!...

Prețul abonamentului „Muzei Române“ este: pe an 16 cor.; pe  $\frac{1}{2}$  an 8 cor.

Nr. 2 al Muzei Române, dela 1 Aprilie, are următorul cuprins: (Partea literară): Muzica religioasă. — Știri muzicale. — Din viața tenorilor celebri. — Poșta. (Partea muzicală): Superiorii, vals de I. Mureșianu. — Caprice-Etude, de I. M. — Cu noi este Dumnezeu, de B. Anastasescu. — Dela poarta badii'n sus, cântec popular, arangeat de I. M.

**Luceafărul** (Nr. 6 dela 15 Martie v.) ca execuție artistică, este incontestabil cea mai frumoasă revistă românească. — Cuprinsul numărului de față este următorul: Singuri (După Ada Negri) de Octavian Goga. — Raze și unde, de Fatma (Din volumul de versuri apărut acum în editura Luceafărul). — Dragoste (Fragment din nuvela: Ursitul) de I. Ciocârlan. — Și-i destul (poezie) de Fatma. Pinteza Viteazul (urmare) de V. E. Moldovan. — Primăvara de A. Esca. Cugetări. — Pastel, de V. Loichiță. — Ion Gorun, Taina a șasea și Robinson în Țara Românească, o judicioasă critică asupra celor două lucrări și peste tot a tipului literar (I. Gorun) de Dr. S. Pușcariu. — Grăunțele, de Ion Gorun. — Istoria Românilor în chipuri și icoane de N. Iorga, dare de seamă de I. Lupaș. — Poșta Redacțiunii (cu versuri). Clișeuri: Interiorul bisericii din Gura-râului la serviciu. — Casa lui Iancu. — Băeți din Susnievița (Istria). — Ferărie din Letai (Istria). — Coverta: Model de cusători românești. —

**Transilvania și Analele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.** Nr. 1. (a. XXXVII) pe lunile Ianuarie-Februarie 1906, are următorul cuprins:

Un capitol din istoria ziaristicii românești-ardelene (Gheorghe Barițiu), de Dr. I. Lupaș, profesor în Sibiu. Este o lucrare literară temeinică și foarte edificatoare.

Cronica prelegerilor publice ținute în iarnă pentru societatea românească din Sibiu.

Informațiuni din despărțămintele „Asociațiunii“; și în fine anele, rapoarte și consemnarea diplomelor de colaboratori și de recunoștință pentru Expoziția din vară dela Sibiu.

**Sămănătorul.** Nr. 13 cuprinde: Anicuța Manu, — amintire a primului salon românesc pentru literați, de G. Bogdan-Duică. — Nevasta credincioasă (poezie) de D. Anghel. — Scriitorii români și învățăturile zilelor din urmă, un cald articol asupra „datoriei naționale și sociale“ a literaturii, de N. Iorga. — Scufundătorul, imitație liberă după Schiller, de C. Teodorescu. — În grădină, de I. M. Marinescu. — O dupăamiază la

Sinaia, portret literar al lui I. Gorun, scris de V. Cioflec. — Onoarea ofițerului român, de căpitanul Al. D. Sturdza. — Bibliografie, de N. Iorga. — *Clișeuri*: Iași din 1830 și Granița Prutului în 1830 (de Bouquet).

**Viața literară.** Nr. 13, dela 26 Martie are următorul cuprins: Gelozie de Ion Gorun. Autorul spune că literaturii încă nu se dă la noi considerația cuvenită, și deci nu poate fi încă vorba de „un avânt spre primăvara vieții noastre culturale, artistice“ (atât de frumos cuprinse într'un articol al lui Simeon Mehedint, care la timpul său făcuse mare senzație și a fost reprodus de aproape toate ziarele românești). — Odiseu cerșind (Omer, c. XIII), de G. Coșbuc. — Hulirea graiului strămoșesc, de V. Cosmovici. — Simbolul neantului (poezie) Cincinat Pavelescu. — Cum iubeste o fată (nuvelă) V. Pop. — Lăsați-mă! și Al sufletului meu a fost, de An. Nanu. — Cronică literară. (*Casta Diva* și Jucătorii de cărți, piese dramatice de H. G. Lecca), Il. Chendi. Povestea porcului năsdruvan (din popor) de P. Tudor, după povestirea unei femei în vârstă, — foarte frumos redată, în graiul domol și plin de plasticitate al țaranului cu minte. — Informațiuni literare și critice, Bibliografie.

**Foaia Școlastică** organ al reuniunii învățătorilor gr. cat. Blaj. Nr. 6 VIII. cuprinde:

Metodul scriptologiei (Fragment dintr'o critică), de I. Birou. — Unde este dascălul vostru Hristos, de I. Isac. — Cum își poate câștiga și susține învățătorul autoritatea în școală și afară de școală? de Mihail Găzdac. — Poziția socială a învățătorului, de Andrei Pora. — Muzica la noi. — Modul nobilitării pomilor prin oculare, de T. Hurducaciu. — Experiențe pedagogice.

Nr. 7 cuprinde: † Ioan Muntean, învățător. — Prin ce mijloace s'ar putea promova progresul reuniunii. — Institutul de obște al orbilor. Prin ce se poate fericii omul? Prin avere nu; ci prin adevărata educațiune, de G. Târziu. — Cum își poate câștiga și susține învățătorul autoritatea în și afară de școală? de Mihail Găzdac. — Experiențe pedagogice.

**Șezătoarea Săteanului**, revistă poporanistă, București, strada Antim 27. Apare odată pe lună, abon. 6 lei anual. Nr. 3 VIII, pe luna Martie 1906 cuprinde:

O tovrășie românească mare. În acest articol găsim frumoasa zisă: „O societate mare, o tovrășie românească cu scop de a înlesni relațiunile comerciale dintre Românii de pretutindeni, este un vis de aur, măreț și salutar“. — Articole: ărtișorul, de G. Coșbuc. — Din legea legilor, de C. Țunescu. — Din viața unui veteran, de Em Părăianu. — Neamul nostru, de A. T. Dumitrescu. — Tricolorul (poezie) de G. Coșbuc. — Instrucțiune populară, de C. Cameniță. — Din proverbele altor neamuri, din ale poporului. — Chestiunea sanitară în parlament, de V. Gomoiu. *Rolul preotului în societate*, de C. Cercel. — Calendarul plugarului. — Sacul cu glume, ș. a.

**Biserica Ortodoxă Română.** Anul XXIX Nr. 11 pe luna Februarie cuprinde: O epistolă a Sf. Ioan Hrisostom. — Pentruce să serbează la 30 Ianuarie cei trei Ierarhi. — Mesia. — Intemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănastiri în țară. — Predică pentru creșterea copiilor. — Note asupra Istoriei bisericești a Românilor pentru sec. al XIX-lea. — Pietatea. — Legea Clerului. — Enciclica Episc. de Roman Veniamin Costache — Cronică Bisericească. — Apologetica lui Tertulian. — Predică la sfinții Trei Ierarhi. — Raport. — Prozeții trecuți la religiunea Ortodoxă. — Donațiuni.



Premiul Năsturel de 4000 lei dlui Octavian Goga, pentru volumul său de poezii apărut în toamna trecută.

Premiul Lazăr, de 5000 lei, l'a acordat dlui Const. Moțaș, profesor la școala veterinară, pentru o lucrare originală intitulată: Studiu experimental asupra cărceagului oilor.

Premiul Adamachi, divizibil, a fost împărțit între domnii M. Sadoveanu, (1000 lei) St. O. Iosif (500 lei). Răducan Rosseti (500 lei), Gr. Antipa (1000 lei).

**Cvalificarea și perfecționarea profesorilor pentru pedagogii.** Domnul ministru de culte și instrucție publică a luat dispozițiunile de lipsă, ca cu începerea anului școlar 1906/7 să se poată cvalifica și perfecționa acei învățători diplomați pentru școalele civile, cari doresc să fie profesori la institutele pedagogice. Cursul durează doi ani și se va ținea la universitate sau la tehnică, iar praxă se va face la un institut de pedagogie designat de Domnul ministru al cultelor și al instrucției publice. Grupele, ce și-le poate alege candidatul suat următoarele:

I. Filosofia și pedagogia (psihologia, logica, etica, istoria filosofiei; pedagogia teoretică, istoria pedagogiei, organizarea învățământului public din patrie și din străinătate).

II. Limba și literatura maghiară, istoria, geografia.

III. Limba și literatura maghiară și germană.

IV. Istoria, geografia, limba și literatura germană.

V. Matematica, fizica (cu geografia fizică și astronomică).

VI. Zoologia, botanica, himia cu mineralogia, fizica.

Una dintre obiectele grupei alese, este obiect principal, celelalte numai secundare; la grupa I. însă atât filozofia, cât și pedagogia se privesc ca obiecte de însemnătate egală. Pentru toate grupele sunt obligatoare, dintre obiectele filozofice: psihologia, logica, istoria filozofiei; dintre cele pedagogice: pedagogia teoretică, istoria pedagogiei; apoi organizarea învățământului poporal din patrie. Fiecare candidat este obligat a asculta la universitate sau tehnică, într'un semestru cel puțin 20 ore la săptămână, și la finea semestrului a colocva din studiile ce le-a ascultat (12 oare).

Examenul de cvalificație se trece înaintea unei comisii numită de Dl ministru, în Budapesta. Examenul de cvalificație este: scripturistic și verbal; acest din urmă e public.

**Cărți noi.** În editura Tipografiei diecezane a apărut: „Adevărul bisericii ortodoxe“, studiu metafizic, de *Vichentie Simiganoschi*, preot român în Tereblecea (Bucovina). Cetitorii „Bis și Șc“. cunosc deja pe acest prețios colaborator al nostru, care se ocupă în special de științele teologice.

„*Dialogue*“ (de ce nu dialoguri?) de I. Grofșorean, învățător, — prețul 60 fil. Cuprinde dialoguri, asupra diferitelor momente din viața țăranilor nostri și anume: Din viața dela sat. — Măritișul. — Socialismul. — Pocăiții. — Beția. — Din luptele vieți. — Școala veche și școala nouă. — Luptă(te), școală, dacă poți! — Mi-a cobit-o colegul. — Cunoscut ca un destoinic învățător și bun român, d-l Grofșorean face un serviciu bun păturei căreia se adresează, prin cartea sa (Editura Tipografiei diecezane).

*Vătăjățul*, sau orațiuni ținute la nunțile țărănești și doine culese din gura soldaților români de Valerian Dugan Opaiț, subofiter reg. 41. Edit. Ciurcu Brașov, prețul 30 fil. — E laudabilă muncă suboficerului român, și cărticica sa a și ajuns la a 2-a ediție.

**Roma pentru națiunea română.** Spre a arăta națiunii române, care și-a manifestat pururea iubirea sa pentru Roma, de unde își trage originea, o iubire tot așa de călduroasă, consiliul comunal din Roma a hotărât a trimite României, din prilejul jubileului de 40 ani de domnie a Regelui Carol și de 1800 ani dela colonizarea Daciei prin Traian, o reproducție în bronz a lupoaicei antice, care se află în capitoliul din Roma și care este simbolul Romei.

**Necrolog.** Subscrișii pătrușii de cea mai adâncă durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților că, Maria Males născ. Cărăbaș, în urma unui morb greu și îndelungat, împărțășită fiind cu sf. Taine, în anul al 36-lea al etății, și al 20-lea an al fericitei sale căsătorii, și-a dat blândul ei suflet în mâinile Creatorului, Mercuri în 22 Martie (4 Aprilie) a. c. la oarele 2. d. a. Rămășițele pământeste ale defunctei se vor depune spre vecinica odihnă, Vineri, în 24 Martie (6 Aprilie) a. c. la 11 oare a. m. în cimiterul gr.-or. rom. din Belotiniț. Belotiniț, în 23 Martie (5 Aprilie) 1906. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă! Ștefan Cărăbaș, inv. pens. ca tată. Rozalia Cărăbaș ca mamă. Valeriu Males preot, ca soț. vād. Maria Males, ca soacră. Toma Cărăbaș, ca frate. Elena Cărăbaș, ca cumnată.

**A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fil. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.**

**Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școalei poporale de Iuliu Vuia. Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 50 fileri.**

**Carte de cetire pentru clasele 5 și 6 ale școalei poporale cu un curs de Istoria naturală (cu ilustrațiuni) de Iuliu Vuia, învățător director-școlar. Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 60 fileri.**

## Cronică bibliografică.

**Muza Română**, a reapărut (anul IV.) foaie muzicală, în redacția d-lui profesor de muzică *Iacob Mureșianu*, la Blaj.

Nrul I. dela 1 Martie are următorul cuprins: Programul: a) Cântece și hore populare, aranjate la pian. b) Piese de salon, din cântece populare aranjate pentru pian, în formă de Fantezie, Capriciuri, Rapsodie, Concerte, etc. c) Cântece populare și originale pentru voce, cu acompaniament de pian. d) Piese de dans pentru pian pe 2 și 4 mâni. e) Cântece bisericesti și lumești, pentru cor bărbătesc și mixt (partitură). f) Piese românești pentru violină și flaută, cu acompaniament de pian.

În prefața acestui număr se zice: „... Dacă este fapt că suntem o națiune aptă pentru civilizațiune, dacă este adevărat că suntem puntea sau mai bine zis facla menită de a lumina orientului potecile ce duc înspre civilizațiunea occidentului, e de a noastră și a tuturor datorie a deschide porțile cari duc pe drumul artei“.

**Răsăritul**, revistă lunară pentru popor și școală, Bacău; proprietar Paul I. Pavlov. Nr. 10, cuprinde: **Bogățiile țării** (articol economic de gospodărie) de C. S. Codreanu. — **Părasire** (versuri) de D. I. Bontăș. — **Nunta la răzași** (obiceiuri populare) de E. I. Tisescu. — **Discurs** pronunțat la 24 Ianuarie, cu o schiță din viața neamului românesc. — **Statuie** lui Cuza Vodă (odă). — **Cuvinte înțelepte**. — **Marșul** învățătorilor, de P. Pavlov. — **Din tradițiile** poporului (pământul, curcubeul). — **Cum se poate da o bună creștere** copiilor. Pr. Vâlcu Zamfir. — **Anecdote și snoave**. — **Sfaturi și rețete practice**. — **In ore de recreație**.

**Cultura Română** revistă de pedagogie, științe și litere. Director: I. Găvănescul. Nr. 3. (III) cuprinde: **Educația militărească în școală** (Raport către Senatul României). — Găvănescul: **Corpul didactic și d. Sp. Haret** (polemică de caracter politic). — I. Otescu: (Contrapagini de istorie). — Nd. Locusteanu: **O lămurire**. — C. Praja: **Școala primară (Ce să învățăm în școală?)** un studiu de interes, deși foarte răstrâns, și pentru noi. — N. Tiron: **Din viața satelor**. — Ecouri, diverse... H. Taine, mare filosof francez, în românește. — **Recenzii**.

**Analele Reuniunii învățătorilor români** dela școlile confesionale gr. or. din dieceza Caransebeșului. Nr. 4 (Febr. Mart.) cuprinde: **Proces verbal**. — **Nou proiect de reformă a învățământului** religiunii. — **Viața școlară în China**. — **Balurile pentru copii**. — **Felurimi**.

**Tribuna (Arad) Nrii 56 (Marți) și 57 (Miercuri)** aduce un articol despre **Români din Serbia**, de dl T. Filipescu (Serajevo), cu prețioase contribuțiuni la cunoașterea trecutului și prezentului fraților noștri de pe malul drept al Dunării.

### Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor din 16/29 Septembrie Nr. 4235 ex 1905 prin aceasta se deschide concurs de licitațiune pentru edificarea unei sale de învățământ și a unui cvartir învățătoresc în comuna **Babșa**, protoprezviteratul Belințului. Termenul de licitațiune e fixat pe prima (I) **Duminică** după s. Paști la 11 ore a. m. în școala confesională din Babșa, unde dintre licitanți celui ce li se va preda zidirea va avea a depune ca vadiu 10% din prețul de esclamare. Prețul de esclamare e de 5644 cor. 4 fil.

Planul și specificarea lui precum și alte înviațiuni mai detaliate se pot vedea și întreba în ori ce zi la oficiul parohial din Babșa.

Dat în ședința comitetului parohial din Babșa la 12/25 Martie 1906.

Fortunat Mureșan  
președinte.

Comitetul parohial  
Constantin Laichici  
notar adhoc.



Specialist în pălării preotești.

Cercetați marea prăvălie  
alui

**Sommer Jozsef**

Arad, Strada principală în palatul bisericeii rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor afla îndeosebi domnii preoți:

➔ **pălării preotești** ➔

de calitate deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole:

➔ **pălării de tot soiul, cilindre, și clac,** ➔  
**cămăși de vară, gulere, manșete, mănuși de vară, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele, etc.** din fabricile cele mai renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

4-5

Iosif Sommer.

Specialist în pălării preotești de tot soiul.



**„Janus**

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➔ **Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.** ➔

**Imprescriptibilitatea** polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

**Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

**Starea de asigurare 111.000,000 cor. § Averele institutului 31.000,000 cor.**

**Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.**

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(11)